

Modum kommune

Innpå tunet løftet

Sluttrapport fra Modum

Prosjektkommune i pilotprosjektet om Inn på tunet i demensomsorgen

November 2022

1. Motivasjonen for å delta i prosjektet Inn på tunet løftet-2

Motivasjonen for å delta i prosjektet "Inn på tunet løftet-2" var at Modum hadde politisk vedtak om å se på bruk av inn på tunet. Med satsning i ny demensplan og spennende resultater fra prosjektet «Demensomsorg på gård» ble pilot prosjektet svært aktuelt å delta på. Modum ønsket å få et godt innblikk, kunnskap og vurdere inn på tunet som et naturlig valg i demensomsorgen.

Modum hadde allerede i flere år diskutert muligheter for å starte inn på tunet, men hadde ikke fattet vedtak enda. Var på det tidspunktet ikke forankret godt nok administrativt eller politisk.

2. Arbeidsgruppa

Disse har deltatt i arbeidsgruppa:

- Silje Bergum, prosjektleder, sykepleier i hjemmetjenesten og hukommelsesteamet i Modum kommune.
- Lena Liljedal Torgersen, avdelingsleder for hjemmebaserte tjenester.
- Vibeke Valum, virksomhetsleder for hjemmebaserte tjenester
- Veronica Reistad, saksbehandler.
- Gro Gaathaug, ansatt på dagsenter for personer med demens.
- Hege Fåsen, jurist/rådgiver i Modum kommune.

Fra starten var det Aase Kristin Andreassen som var pådriver til å få Modum kommune med i prosjektet. Hun så mulighet til at dette prosjektet kunne gi oss mer kunnskap og pådriv til å få i gang eget tilbud på sikt. Hun ønsket å ha med en representant fra hukommelsesteamet som arbeidet direkte med denne brukergruppen.

Silje, sykepleier i hukommelsesteam (prosjektleder). Har deltatt på prosjektmøter, webinarer og studieturer. Har under kartleggingsoppgavene hatt kontakt og dialog med representanter fra ulike etater i kommunen. Hun har delegert oppgaver videre og formidlet til statsforvalter om funn og ikke funn. Har sammen Hege Fåsen utarbeidet Modum kommunes konkurransedokumenter.

Arbeidsgruppen har vært representert fra flere nivåer i helse og sosialetaten. I starten fulgte samtlige deltagere webinarer i regi av statsforvalter og har underveis deltatt i kartleggingsarbeid. Dette har gitt dem mer kunnskap og «eierskap» til prosjektet.

Lena, leder for hjemmebaserte tjenester. Hun har vært med på studieturer og webinarer. Har også vært med i kartleggingsarbeidet, gjennomført intervjuer og deltatt i utvelgelsen av hvilken gård Modum til slutt skulle inngå avtale med. Silje og Lena har hatt tett dialog gjennom hele prosjektet. Lena sitter med mye erfaringer og har god kjennskap til kommunen som har kommet godt med i prosjektperioden.

På studieturene med statsforvalter har Modum fått møtt mange inspirerende og dyktige mennesker. De har delt av sin kunnskap og gitt oss gode råd og inspirasjon til videre arbeid. Både studieturene og prosjektmøtene har ført til gode diskusjoner og tanker om hva slags tilbud vi vil gi våre brukere og hvordan vi kan lykkes videre.

3. Organisering av tjenestetilbudet for personer med demens

I Modum er det flere muligheter for å få tjenester knyttet til demens. Pårørende eller bruker kan ta direkte kontakt med saksbehandlerenheten eller hukommelsesteam. De fleste henvendelsene kommer fra fastlegene eller sykehuset. Henvendelser fra sykehus kommer når det mistenkes en kognitiv svikt eller at brukeren har en påvist kognitiv svikt og trenger tettere oppfølging fra kommunen.

Saksbehandlerenheten tar imot, kartlegger og vurderer alle søknader etter helse- og omsorgstjenesteloven og fatter vedtak. De utfører hjemmebesøk og ved mistanke om demens/kognitiv svikt henviser de videre til hukommelsesteamet. Saksbehandlerne informerer om de ulike tilbudene kommunen har ved hjemmebesøk deriblant inn på tunet.

Hukommelsesteam/demensteam er et lavterskeltilbud for personer med kognitiv svikt, demens eller mistanke om demensutvikling. Vi har tilbud for både pårørende, helsepersonell og andre berørte. Dette er et tilbud for alle som ønsker å få veiledning og råd knyttet til demens eller kognitiv svikt. Vi bistår også fastlegene med utredning og foretar enkle tester, utfører hjemmebesøk, holder kurs/skole for pårørende.

Inn på tunet er organisert under hukommelsesteamet. Vi rekrutterer brukere både via fastleger, saksbehandlerenheten og hukommelsesteam.

Når brukere er interesserte, arrangerer hukommelsesteamet besøksturer på gården. Her får brukeren selv se hva gården har å tilby, delta på aktiviteter, blir litt kjent med de andre brukerne og tilbyder. Dersom tilbudet frister skriver de under på en søknad (standard søknadsskjema for kommunen) og saksbehandlerenheten fatter vedtak på om det er avlastning eller dagaktivitetsopphold. Videre er det hukommelsesteamet som følger opp og har dialog med tilbyder.

Fastlegene er de som oftest henviser brukerne til hukommelsesteamet. Via hukommelsesteamet får de oppdaterte tester, orientering om demensutviklingen, og belastningsgrad av pårørende.

Modum har ingen demensforening. Har en likeperson via Nasjonalforeningen for folkehelsen som er en ressurs person man kan ha samtaler med når man har demens i nær relasjon.

4. Tilbud for hjemmeboende personer med demens i Modum

Før prosjektet:

Modum kommune hadde en gå-gruppe x 1 pr uke rettet til yngre personer med demens. Tilbudet ble avvirket under pandemien og aldri startet opp igjen. Ble erstattet av fritidskontakt.

Modum har dagsenter tilpasset personer med demens som er åpent tre dager i uken. Her er det plass til max 8 personer.

Modum har to dagsenter for hjemmeboende. Ett sør og ett nord i bygda. Disse er åpent mandag til fredag. Har kapasitet til 12-15 personer.

Avlastningsopphold er lagt til Modumheimen eller Frydenberg men ulike intervaller etter behov for avlastning.

Etter prosjektet:

Dagaktivitetstilbud for personer med demens er åpent tre ganger i uken. Nå er det venteliste. De på venteliste får innvilget ordinært dagsentertilbud dersom pårørende trenger avlastning.

Ordinært dagsenter i Vikersund og Åmot er åpent fra mandag til fredag. Organisert på samme måte som tidligere.

Avlastningsopphold er på Modumheimen og Frydenberg. Noen har faste intervaller og andre etter behov.

Inn på tunet er åpent tirsdag og torsdag for 2-3 brukere.

5. Prosjektarbeidet i Modum

I starten av prosjektet var det kun vedtak på å se på muligheten for å etablere inn på tunet. Underveis har prosjektleder holdt tråden og rapportert hva som var nyttig å ta med seg videre med tanke på inn på tunet. Prosjektet har gitt oss god kunnskap om hva inn på tunet er og hvorfor man burde ha dette som satsningsområde.

Våren 2021 startet jordbruksavdelingen ved Anna Arneberg og Hanne Eliassen kartlegging og innhenting av opplysninger fra Kongsberg om grunnlagene for avtalene de hadde. Videre i forbindelse med Landbruksprosjektet «lokal inspirasjon til smart utvikling i Modum, Sigdal og Krødsherad» så Grønt Fagsenter Buskerud behovet for og kartlegging av potensielle tilbydere for inn på tunet tilbydere. Målet med kartleggingen var at kjøpere kunne se hvilket tilbud som fantes og at de enkelt kunne komme i kontakt med tilbydere.

I mai 2021 kom det bestilling av sak «Inn på tunet». Da var det ønskelig med en statusoppdatering fra landbruk om antall tilbydere i kommunen og hvilke tjenester som kunne leveres. Tidligere har det vært byråkratiske utfordringer som har gjort det vanskelig for tilbydere å få KSL-godkjenning og for kommunen å kjøpe tjenestene som ikke er godkjente. Dermed ble det vanskelig å rekruttere gårder fra Modum da mye har vært uklart. Flere bønder valgte derfor ikke å ta seg bryderiet med å få godkjenning fra Matmerk (nå Stiftelsen Norsk Mat).

Helse og sosialetaten fikk som oppgave å se på hvor mange potensielle kandidater det kunne være for tilbud i kommunen.

I juni 2021 ble en ny plan for demensomsorg i Modum lagt frem til politisk behandling og der ble Inn på tunet lagt som et tiltak. Dette resulterte i at et politisk vedtak ble fattet om at Modum skulle starte inn på tunet.

Det var uklart i starten hvem som skulle sette i gang prosessen med oppstart. I etterkant ser vi at det aldri ble formidlet tydelig. Hukommelsesteamet ble etter hvert utpekt som ansvarlige. Utfordringen ved oppstart var at innkjøper var sykmeldt og skulle ut i permisjon. Det var på daværende tidspunkt ikke avklart hvem som skulle ta hennes stilling og ingen visste heller ikke hvem man kunne pålegges det ansvaret.

Hege Fåsen kom etter hvert på plass og ble en viktig person i innkjøpsprosessen. Silje innhentet konkurransedokumenter fra andre kommuner som ble brukt som veiledningsmateriale. Kommunene vi hentet konkurransegrunnlag fra betydelig større enn Modum så mye måtte tilpasses. Konkurransedokumentene ble utarbeidet og tilpasset Modum. Underveis fikk vi gode råd og veiledning av advokatene i Kildebo.

I kartleggingen om hvor mange gårder som var interessert i tilbud til personer med demens viste det seg å være få. Det var kun to gårder på det tidspunktet som var klare for å ta imot personer med demens i Modum. Derfor valgte Modum å gå for åpen anbudsrunde for å få med flere i konkurransen.

Ved at vi valgte å gå for åpent anbudsrunde ble det stilt en del kritiske spørsmål. Deriblant at tilbudet ble lagt til nabo kommunen og dette ville føre til tapte inntekter til kommunen. Reisevei til tilbudet ble også diskutert og miljøspørsmål. Disse punktene ble omtalt i lokal avis, og via sosiale medier.

Det vi sitter igjen med etter oppstart av inn på tunet Modum er det hadde vært en stor fordel og etablert en arbeidsgruppe raskere. Trolig ville det hatt positiv påvirkning på politikerne slik at det hadde blitt mindre misnøye og påtrykk fra dem da prosessen tok lengre tid enn nødvendig.

Det vi har vært mest fornøyd med i prosessen har vært samarbeidet i utarbeidelsen av konkurransegrunnlag, kravspesifikasjoner og tildelingskriterier. Hege Fåsen hadde god kontroll på innkjøpsprosessen. Hun rådførte seg også med advokatene fra Kildebo som ga oss en stor trygghet på at sluttproduktet kom til å bli bra.

Vi er også svært fornøyd med at vi fikk tilbudet i gang allerede i januar.

Prosjektgruppen har vært veldig heldig med å få innkjøpsansvarlig Hege Fåsen på laget. Hun har med sin kompetanse vært svært stødig i avgjørelser og stått på for å få et solid tilbud. I utarbeidelsen av konkurransedokumentene fikk både Hege og prosjektleder er del kritikk på grunn av valg av åpen anbudsrunde, reisevei og at tilbudet ble lagt ut av kommunen. Dette ble løst ved at vi søkte råd fra advokatene i Kildebo. Vi fikk full støtte og gode råd til utforming av tilbud.

Oppstart av Inn på tunet-tilbud i Modum

I januar 2022 startet vi Inn på tunet på Stavlundstøa gård som ligger i Ringerike kommune. Vi har plass til 2-3 brukere 2-3 ganger i uken. Pr i dag er det 2-3 brukere 2 ganger i uken, tirsdag og torsdag.

Tilbudet på Stavlundstøa gård er for fysisk spreke personer med kognitiv svikt/demens. Fortrinnsvis vil yngre personer blir prioritert..

Stavlundstøa er lagt opp til at brukeren skal kunne følge året gjennom ulike faser, både når det gjelder årstider, vær og vind og arbeidsoppgaver på gården. De har som mål å ha dager og arbeidsoppgaver som reflekter at årstidene skifter. I dette ligger det kjeering om våren, oppføring og levering til slakt, snømåking om vinteren, bærplukking, våropprydding, plenklipp og maling på sommeren osv.

Tilbudet vil også reflektere tradisjoner rundt våre høytider og landbrukstradisjoner. I det daglige legger de vekt på å utføre «ordentlig arbeid» som allikevel ellers må bli gjort.

Suksessfaktorer

Det at vi klarte å få et tilbud i Modum er en suksess i seg selv. Det var mye misnøye og skepsis men dette førte til at vi som jobbet med konkurransedokumentene sto sterkere sammen og hadde troa på at sluttproduktet ville bli bra.

Vil også nevne at når brukerne uttaler at gården er noe av det beste som har skjedd etter pensjonsalder så er det også en suksess.

Markedsføring og «innsalg» mot nye brukere – erfaringer og råd

Via kommunens hjemmeside har vi link med informasjon om inn på tunet Modum. Vi har også laget en brosjyre som vi har lagt på legekantor og gitt til saksbehandlere slik at de kan dele ut ved hjemmebesøk hos aktuelle kandidater. Vi har også informert nevrologen/hukommelsesklinikken om

at vi har tilbud til yngre personer med demens. Vi ønsker å få rekruttert personer i tidlig fase inn på tilbudet.

På pårørendeskolen har vi opplyst om tilbudet og forelest om viktigheten både av aktivitet, mestring og avlastning.

Når pårørende prater varmt om tilbudet smitter det raskt over på andre.

Samarbeid med kommune-tilbyder

Kommunen har dialog med tilbyder både via telefon og besøk på gården. Lav terskel for å ta kontakt. Dette gir oss forutsigbarhet og trygghet på at samarbeidet skal fungere best mulig.

Rekruttering, markedsføring og utfordringer

Ny brukere blir rekruttert av hukommelsesteamet, fastlegene og saksbehandlerne.

Vi tar alltid med oss nye brukere på gårdsbesøk før de bestemmer seg for om det er riktig tilbud for dem. Der får de hilse på gårdbruker, andre brukere og de får et inntrykk av hva tilbudet innebærer og hva de kan forvente.

Noen brukere blir klare med en gang de kommer mens andre bruker lang tid på å bestemme seg.

Noen brukere er også veldig gode på å reklamere for tilbudet selv til andre. De kan fortelle at de på bilturen har gode samtaler og ønskekonsert. De forteller om aktiviteter, god mat og trivelige gårdbrukere.

Vi har erfart at all negativ omtale i lokalavisen og sosiale medier har skapt en del skepsis til å tilbudet. Skepsisen har heldigvis snudd ved gårdsbesøk og godt rykte.

6. Utbytte av prosjektdeltagelsen

Prosjektleder hadde aldri drevet prosjekt tidligere. Hadde heller ikke god nok innsikt i hva Inn på tunet var og innebar. Hadde ingen store forventninger i starten annet enn å få enda mer innsikt og kunnskap om og videreformidle kunnskapen videre til andre i kommunen. Drømmen om oppstart lå i det fjerne. Inn på tunet var noe man hadde hørt mye snakk om i kommunen gjennom flere år. Det var en skrekkblandet følelse av å skulle drive prosjektet for kommunen. De andre prosjektlederne satt med enorm kunnskap, og erfaringer som de delte med oss andre. Dette ga oss mye inspirasjon og motivasjon. Det var en glede å høre hva de kunne formidle og høste av deres erfaringer og gode råd.

Kursene og studieturene har gitt oss dybdekunnskap i hva inn på tunet er. Det å møte de andre i prosjektgruppen, tilbydere på de ulike gårdene, og brukerne har både utfordret oss og gitt oss stå på vilje til og fortsatt kjempe for tilbudet vi til slutt fikk i gang.

7. Inn på tunet fremover i Modum

Kommunen har gitt klarsignal om at inn på tunet videreføres til neste år med budsjett på 500 000 kr. I forhold til at inn på tunet er et dyrere tilbud ser vi at vi må jobbe enda mer for å gjøre tilbudet kjent for administrasjon og politikere. Få en solid forankring.

Få flere til å se viktighet av dette tilbudet. Få frem positive brukerhistorier og om hvor bra det faktisk er for de som er der. Vi trenger også en sterk pårørendegruppe.

Vi ser fra oppstart av inn på tunet og frem til i dag at dette er et etterlengtet tilbud, spesielt for menn i kommunen.

8. Råd til kommuner som vil tilby Inn på tunet for personer med demens

- Lag en arbeidsgruppe fra flere etater i kommunen.
- Sørg for solid forankring politisk og administrativt.
- Lag oversikt over gårder i kommunen som er interesserte i å levere inn på tunet for personer med demens.
- Få med en sterk pårørendegruppe.

9. Innspill til videre nasjonalt arbeid med Inn på tunet for personer med demens

Offentlig anskaffelse

Viktig med en grundig «oppskrift» på hele prosessen. Linker til aktuelle nettsider og aktuelt stoff å bruke. Eksempler på tidligere tilbud, gjerne fra ulike kommunestørrelser hvor man kan se hva andre har gjort.

Markedsføring fra Inn på tunet-næringen

Det var veldig vanskelig å skjønne forskjellen på sidene. Vi brukte tid på å forstå forskjellene i starten med inn på tunet og inn på tunet SA.. Tror ikke vi hadde forstått forskjellen på de sidene uten å vite om hva forskjellen var på forhånd.

Markedsføring av Inn på tunet for personer med demens

Viktig at vi har god informasjon om tilbudet både på hjemmesider og brosjyrer. Gode brukerhistorier som kan fortelles. Sterk pårørendegruppe.

Viktig at de som møter brukerne tidlig i sykdomsforløp er godt kjent med tilbudet i kommunen som hukommelsesklinikken, fastlegene, og pårørende. Men også pensjonistforeninger og andre interesseorganisasjoner.